

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ Дмитро Миколайович

УДК 347.963(477)

**НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ЯК ЗАСАДА ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ**

Спеціальність 12.00.10 – судоустрій,
прокуратура та адвокатура

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник

кандидат юридичних наук, професор
ПОЛЯНСЬКИЙ Юрій Євгенович,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
проректор з навчально-методичної
та виховної роботи

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор
РУДЕНКО Микола Васильович,
Харківський національний
університет імені В.Н. Каразіна,
професор кафедри кримінально-правових
дисциплін;

кандидат юридичних наук, доцент
МАЛЮГА Віктор Іванович,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
доцент кафедри правосуддя

Захист відбудеться 30 травня 2017 р. о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.01 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: Україна, 65009, м. Одеса, Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий «27» квітня 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.Р. Біла-Тіунова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На теперішній час прокуратура посідає одне з провідних місць у системі правоохоронних органів, забезпечуючи відповідно до покладених на неї завдань додержання вимог закону в країні у межах функцій, визначених Основним Законом. Чинним законодавством про прокуратуру визначено засади організації та діяльності прокуратури. Проте на теоретичному рівні й у практиці функціонування органів прокуратури України поки не вироблено єдиного розуміння щодо поняття, змісту та меж такої засади її організації та діяльності, як незалежність, що зумовлює актуальність теми дисертаційної роботи. Не можна сказати, що на попередніх історичних етапах в умовах різних соціально-економічних формацій та політичних режимів незалежність як засада організації та діяльності прокуратури не була предметом дослідження науковців і прокурорів-практиків.

За часів Російської Імперії, у складі якої перебувала значна частина сучасної території України, питання організації та діяльності прокуратури через призму реалізації положень судово-правової реформи другої половини XIX ст. досліджували такі відомі діячі, як: М. Муравйов, І. Фойницький, Л. Таубер, А. Коні та ін. За часів національно-визвольної революції (1917 – 1920 рр.) також робилися спроби запровадження прокуратури, приймалися відповідні законодавчі акти, навіть закріплювалися риси її незалежності, проте внаслідок стрімкої зміни державних режимів, через складності політичного характеру у той період неможливо було ретельно дослідити процеси становлення цього правоохоронного органу.

В УРСР і незалежній Україні питання організації і діяльності прокуратури висвітлювались у наукових працях Д. Бакаєва, Ю. Грошевого, Л. Грицаєнка, Л. Давиденка, В. Долежана, Ю. Дьоміна, Е. Іскендерова, В. Маляренка, В. Зеленецького, П. Каркача, С. Ківалова, І. Ковальчук, Т. Колесник, М. Косюти, І. Марочкіна, В. Малюги, О. Михайленка, М. Мичка, Г. Мурашина, С. Подкопаєва, Ю. Полянського, М. Руденка, В. Сухоноса, Я. Толочко, М. Якимчука та ін. Значний внесок у дослідження теоретичних та практичних аспектів функціонування фіскалів та пізніше прокуратури зробили такі зарубіжні вчені, як Б. Басков, В. Бессарабов, О. Берензон, Б. Звірбуль, В. Клочков, Б. Коробейніков, О. Козлов, Л. Плевако, М. Рагінський, В. Рябцев, Д. Серов, О. Ястребов та ін.

Проте дослідження проблем реалізації засади незалежності в організації та діяльності прокуратури або не посідало провідного місця у дослідженнях цих та інших авторів, або певною мірою засмічувалось ідеологічними штампами (щодо досліджень, здійснених за радянських часів).

Варто виокремити дослідження Т. Колесник «Гарантії незалежності прокуратури в Україні: адміністративно-правове закріплення та реалізація» (2015), виконане у межах спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, що й зумовило характер та предмет наукової роботи. З позицій адміністративного права автором досліджено поняття гарантій незалежності, особливо позитивним є те, що це дослідження виконано уже на підставі Закону України «Про прокуратуру» 2014 р. Водночас зміст засади незалежності, різноманітні організаційні аспекти реалізації засади незалежності прокуратури залишилися поза увагою. Окрім того, внесення 2 червня 2016 р. змін до Конституції України, за якими статті про прокуратуру тепер містяться у розділі «Правосуддя», зумовлює потребу здійснення подальших ґрунтовних наукових пошуків щодо реалізації засад організації та діяльності цього правоохоронного органу, вироблення науково обґрунтованих пропозицій з удосконалення законодавства у цій сфері.

Дослідженнями проблем організації і діяльності прокуратури займалися науковці і практики інших європейських країн, особливо в рамках їхнього співробітництва з Європейською комісією «За демократію через право» (Венеціанською комісією). Отже, на теперішній час є чимало проблем реалізації незалежності прокуратури як засади її організації та діяльності, вирішення яких має і теоретичне, і практичне значення, особливо в умовах прискорення процесу реформування правоохоронної системи України. Обраний напрямок дисертаційного дослідження розвитку прокурорської системи України належить до числа пріоритетних.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану наукових досліджень кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» «Актуальні аспекти судової реформи в Україні», що є складовою частиною теми «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» (державний реєстраційний номер 0110U000671).

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційного дослідження є вироблення теоретичних положень, які визначають роль і значення засади незалежності в її організації та діяльності і вироблення практичних рекомендацій удосконалення законодавства України у цій сфері.

Для досягнення мети було поставлено та вирішено такі основні задачі:

визначити стан наукових досліджень за темою дисертаційної роботи, розкрити його методологічні засади і предмет;

сформувані загальну методологію дослідження предмета дисертації;

визначити поняття, зміст та межі, виокремити основні риси незалежності як засади організації та діяльності прокуратури;

визначити історичні тенденції та окреслити основні етапи становлення незалежності як засади організації та діяльності прокуратури;

розкрити основні напрямки реалізації незалежності як засади організації та діяльності прокуратури;

сформулювати пропозиції з удосконалення законодавства та практики його застосування щодо реалізації засади незалежності прокуратури.

Об'єктом дослідження є функціонування прокуратури як явища правової дійсності.

Предметом дослідження є незалежність як засада організації та діяльності прокуратури.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є комплекс загальнофілософських, загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, вибір яких було зумовлено науковою та прикладною доцільністю. За допомогою універсального діалектичного методу досліджено проблеми реалізації засади незалежності прокуратури в усій їх складності та суперечливості, а також визначено шляхи розв'язання цих суперечностей у процесі подальшого реформування прокурорської системи України в умовах побудови правової держави [рр. 2, 3]. Історико-правовий метод дозволив розкрити об'єктивні закономірності та тенденції становлення засади незалежності прокуратури [п. 2.1]. За допомогою порівняльно-правового методу зіставлено та порівняно законодавство та практику діяльності органів прокуратури в Україні та інших державах з розвинутими демократичними і правовими традиціями [п. 2.2]. Використання спеціально-юридичного методу та методу системного аналізу, а також логіко-правового методу дозволило дослідити зміст окремих норм законодавства, які стосуються теми дисертаційної роботи, у їх системному зв'язку [р. 3]. Застосування статистичного методу допомогло у визначенні кількісних показників окремих аспектів діяльності прокуратури [р. 3]. За допомогою конкретно-соціологічного методу наукового пізнання проведено опитування серед ста сімдесяти прокурорів та з'ясовано їх думку стосовно актуальних проблем реалізації незалежності в організації та діяльності прокурорів [рр. 2, 3]. Використано й інші методи наукового пізнання у їх взаємозв'язку та взаємозалежності. Це сприяло всебічності, повноті й достовірності висновків і пропозицій автора.

Теоретичну базу дисертації становлять наукові праці з теорії держави і права, конституційного права, теорії і практики діяльності прокуратури, адміністративного права та інших галузей, а також відповідні проекти законодавчих актів.

Нормативною базою дисертації є Конституція України, Закон України «Про прокуратуру», міжнародні нормативно-правові акти, які стали

частиною національного законодавства, Рішення Конституційного Суду України та Європейського Суду з прав людини, інші нормативно-правові акти.

Емпіричну базу дослідження становлять: статистичні дані та матеріали узагальнення практики Генеральної прокуратури; організаційно-управлінські документи Генеральної прокуратури України, що стосуються реалізації засад прокурорської діяльності; результати соціологічного опитування ста сімдесяти прокурорських працівників із дискусійних питань реалізації засади незалежності прокуратури.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертаційна робота є першим монографічним дослідженням, в якому з урахуванням змін до Конституції України, оновлення законодавства про прокуратуру та інших нормативно-правових актів висвітлюються питання реалізації засади незалежності прокуратури. На підставі результатів дослідження обґрунтовано нові наукові положення, висновки та пропозиції, що виносяться на захист:

уперше:

виокремлено визначальні риси засади незалежності прокуратури: історична обумовленість, нормативність, загальноновизнаність, найзагальніший та основоположний характер, універсальність, комплексність та системність;

запропоновано незалежність прокуратури розглядати за такими критеріями: 1) об'єктивний, який передбачає створення в державі таких умов функціонування прокуратури, що мінімізують можливості незаконного втручання; 2) суб'єктивний, який, у свою чергу, поділяється на два підвиди: а) внутрішній – прокурори повинні почувати себе незалежними при здійсненні покладених на них завдань; б) зовнішній – громадяни мають бути переконані у тому, що органи прокуратури функціонують без незаконного впливу на їх організацію та діяльність;

доведено, що засада незалежності була притаманна прокуратурі із часу її запровадження та цілком відновлена лише за часів незалежності України, і визначено, що внутрішня незалежність прокурорів знайшла закріплення лише в законодавстві про прокуратуру 2014 р.;

обґрунтовано потребу розширення закріпленого у ст. 65 Закону України «Про прокуратуру» переліку органів прокурорського самоврядування, до якого запропоновано включити збори прокурорів;

запропоновано надати зборам прокурорів право розглядати звернення прокурорів стосовно випадків посягання на їх незалежність;

удосконалено:

тезу щодо доцільності відновлення таких вимог до Генпрокурора, як наявність вищої юридичної освіти та попереднього стажу роботи на керівних посадах в органах прокуратури;

положення щодо політичної нейтральності Генерального прокурора, що розглядається як передумова незалежності прокурорської системи у цілому;

набули подальшого розвитку:

обґрунтування потреби розширення повноважень всеукраїнської конференції працівників прокуратури в частині не лише прийняття Кодексу професійної етики та поведінки працівників прокуратури, але й надання конференції повноважень із затвердження роз'яснень щодо практичного застосування окремих його положень, обговорення актуальних проблем організації і діяльності прокуратури;

пропозиції щодо посилення незалежності прокурорів при здійсненні добору прокурорських кадрів та притягненні прокурорів до дисциплінарної відповідальності;

рекомендації щодо підвищення ролі органів прокурорського самоврядування у забезпеченні незалежності прокуратури в цілому та окремих прокурорів;

обґрунтування основних шляхів удосконалення законодавства про прокуратуру з метою посилення її незалежності;

запропоновано зміни та доповнення до Конституції України та Закону України «Про прокуратуру».

Наукове та практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що сформульовані в дисертації теоретичні положення, висновки і рекомендації можуть бути використаними у:

науково-дослідній сфері – для подальшого наукового осмислення і розробки проблем правового регулювання діяльності прокуратури;

правотворчій сфері – для удосконалення Закону України «Про прокуратуру», відомчих нормативно-правових актів Генеральної прокуратури України, що стосуються засад діяльності прокуратури;

організаційно-управлінській та правозастосовчій сферах – для удосконалення організації та діяльності органів прокуратури;

навчальному процесі – при викладанні дисциплін «Судові та правоохоронні органи України», «Прокуратура України», «Правоохоронна та правозахисна система України», а також при підготовці підручників та навчальних посібників із зазначених дисциплін.

Апробація результатів дослідження. Дисертацію обговорено і схвалено на засіданні кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія».

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації доповідалися на: Міжнародній науковій конференції, присвяченій ювілею академіка С.В. Ківалова «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 16-17 травня 2014 р.); Міжнародній науковій конференції «Правові та

інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України» (м. Одеса, 15-16 травня 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави і права в умовах євроінтеграції» (м. Одеса, 20 травня 2016 р.).

Результати дисертаційного дослідження використовувалися автором у навчальному процесі при проведенні практичних занять із курсів «Судові та правоохоронні органи України», «Прокуратура України» тощо.

Публікації. Основні теоретичні положення, висновки та рекомендації дисертації відображено у 9 публікаціях, 5 із яких опубліковано у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку, 1 – у міжнародному науковому фаховому виданні, а також у 3 тезах наукових доповідей.

Структура дисертації відображає структуру, предмет та логіку дослідження. Робота складається із вступу, 3 розділів (7 підрозділів), висновків, списку використаних джерел та додатку. Загальний обсяг роботи становить 195 сторінок, із них 163 сторінки основного тексту. Список використаних джерел міститься на 30 сторінках і налічує 275 найменувань. Додаток на 2 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначено ступінь наукової розробки, об'єкт та предмет, мету та задачі, методологічну основу дослідження, окреслено його наукову новизну та практичну цінність, наведено відомості про апробацію основних положень роботи та публікації результатів дослідження.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні основи дослідження засади незалежності прокуратури» складається з двох підрозділів, в яких проаналізовано характер наукових досліджень стосовно незалежності як засади організації та діяльності органів прокуратури та розроблено методологічну базу дисертаційної роботи.

У **підрозділі 1.1. «Засада незалежності у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних авторів»** здійснено огляд та аналіз наукової літератури, проаналізовано спрямованість наукових досліджень на теренах Російської Імперії, в Радянському Союзі і в сучасній Україні.

Розвиток наукових досліджень проблем становлення засади незалежності прокуратури у новітню епоху можна умовно поділити на такі періоди: а) після запровадження спочатку фіскалів, а згодом – прокуратури і до Жовтневої революції 1917 р.; б) у Радянському Союзі і Радянській Україні; в) у незалежній Україні. На першому із цих етапів зробив свій внесок учений І. Гурлянд, у центрі уваги якого знаходився Приказ Великого государя Таємних справ, що являє собою особисту канцелярію

царя, який розглядається як один із прообразів сучасної прокуратури. Причини, якими було обумовлено законодавчі реформи Петра I із запровадження спочатку інституту фіскалів, а згодом – прокуратури, питання її організації та діяльності досліджувалися у наукових працях С. Петровського, А. Градовського, Н. Буцковського, І. Фойницького та ін. Для цих досліджень було властивим висвітлення діяльності прокуратури, при цьому відстоювалася ідея, що лише незалежна прокуратура здатна відстоювати законність. Водночас питання щодо незалежності прокурорів від втручання з боку керівництва на той час не порушувалося.

Дослідження засад організації і діяльності радянської прокуратури в Україні, Росії та в інших союзних республіках у 20-х – на початку 50-х рр. здійснювалися в умовах обмеження її ролі у житті суспільства, в умовах, коли прокуратура не була незалежною, оскільки досить тривалий час ця засада не лише не знаходила свого відображення у тогочасному законодавстві, але й встановлювався досить жорсткий партійний контроль за функціонуванням прокуратури. Важливе значення у закладенні підвалин функціонування прокуратури мав загальновідомий лист В. Леніна «Про «подвійне» підпорядкування та законність» від 20 травня 1922 р., в якому обґрунтовано потребу запровадження незалежності органів прокуратури від місцевих органів влади. У контексті дослідження становлення наукової думки щодо засади незалежності, слід також виокремити публікації, присвячені принципам організації та діяльності тогочасної прокуратури, серед яких науковцями виокремлювався і такий принцип, як «керівна роль КПРС, або партійність».

Наступний етап розвитку наукових досліджень у галузі організації та діяльності радянської (згодом – української) прокуратури розпочався у другій половині 80-х рр. XX ст. і триває до теперішнього часу. Цей етап характеризується поступовим утвердженням у суспільній свідомості і в діяльності органів державної влади, особливо в нових незалежних державах, розуміння запровадження у практику державного будівництва нових політико-правових принципів: поділу влади, верховенства права, пріоритету прав і свобод людини перед іншими соціальними цінностями, остаточного визнання засади незалежності прокуратури. Важливим аспектом стало закріплення в Законі України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р. внутрішньої незалежності прокурорів у прокурорській системі, що й зумовлює характер наукових досліджень останнього періоду.

У **підрозділі 1.2. «Методологія дослідження засади незалежності прокуратури»** розроблено методологію наукового дослідження засади незалежності прокуратури та охарактеризовано особливості застосування окремих методів пізнання у процесі дослідження, при виконанні якого було використано: загальний філософський діалектичний метод; загальнонаукові методи та спеціально-юридичні методи.

Застосування у науковому дослідженні законів діалектики сприяло з'ясуванню й вирішенню окремих організаційних та функціональних проблем реалізації засади незалежності. Важливе місце посів метод сходження від загального до конкретного, коли спочатку досліджуються загальні аспекти незалежності держави, потім – незалежності державних органів, і згодом – незалежності саме прокуратури.

Використано закони переходу кількості у якість, заперечення заперечення тощо. Значне місце при дослідженні засади незалежності прокуратури посіло поєднання аналізу і синтезу досліджуваних проблем, індукції і дедукції. За допомогою статистичного методу досліджено кількісні характеристики діяльності правоохоронних органів, що відображені у відповідних формах звітності. Для об'єктивної оцінки реалізації засади незалежності прокуратури за допомогою соціологічного методу використано результати опитування прокурорів щодо різноманітних аспектів реалізації цієї засади. Використання порівняльно-правового методу дозволило внести пропозиції щодо використання провідного досвіду зарубіжних країн для покращання законодавства у сфері реалізації засади незалежності прокуратури. Історико-правовий метод дозволив розкрити об'єктивні закономірності та тенденції становлення засади незалежності прокуратури. Формально-юридичний метод застосовано у ході дослідження змісту норм актів вітчизняного законодавства, що дозволило виявити юридичні колізії та прогалини у сфері правового регулювання прокуратури.

Розділ 2 «Загальні аспекти реалізації засади незалежності органів прокуратури в Україні» містить три підрозділи, в яких сформульовано загальні положення, що стосуються пов'язаних із цим понять.

У *підрозділі 2.1. «Історія становлення засади незалежності прокуратури на теренах сучасної України»* здійснено історико-правовий аналіз становлення засади незалежності прокуратури з підкресленням того, що закріплення та реалізація цієї засади організації та діяльності прокуратури залежало за різних історичних періодів від політичного режиму і визначення в законодавстві місця прокуратури у механізмові державної влади.

Зазначено, що з усвідомленням на найвищому рівні необхідності запровадження спеціалізованого постійного органу із наглядовими повноваженнями, питання додержання законності, особливо в діяльності місцевих органів влади, набуло надзвичайної актуальності, і передусім це стосувалося боротьби з корупцією місцевих посадовців. Із цією метою із самого початку запровадження спочатку інституту фіскалів, а згодом – і прокуратури, відстоювалася ідея стосовно їх незалежності і створення механізму гарантій її забезпечення. Ці ідеї відстоювалися аж до 1917 р., коли прокуратуру як інститут царизму було ліквідовано, а щодо відновленої з 20-х рр. XX ст. прокуратури незалежність спочатку

взагалі не проголошувалася. Подальше закріплення засади незалежності за радянських часів у законодавстві спочатку не мало місця, а згодом – відіграло декларативний характер, особливо в умовах проголошеної керівної ролі комуністичної партії. Суттєві демократичні зміни відбулися лише у другій половині 80-х рр.

У прийнятому уже після здобуття Україною незалежності Законі «Про прокуратуру» 1991 р. було визначено засаду незалежності прокуратури та наповнено її порівняно з попередніми періодами реальним змістом. Зазначено, що лише суттєве оновлення у 2014 р. законодавства про прокуратуру визначило внутрішню незалежність прокурорів, тобто їх незалежність від втручання в діяльність з боку інших прокурорів та керівництва прокуратури.

У **підрозділі 2.2. «Поняття та зміст незалежності як засади організації та діяльності органів прокуратури»** визначено понятійний апарат дисертаційної роботи та встановлено характерні ознаки засади незалежності прокуратури. Зазначено, що у зв'язку із прийняттям у 2014 р. нового Закону про прокуратуру знову набуло актуальності питання щодо поділу визначених у ст. 3 засад на організаційні та функціональні. Доведено, що як організаційна, так і функціональна складова притаманні засаді незалежності прокурорів, що передбачає існування гарантій від незаконного політичного, матеріального або іншого впливу на прокурора щодо прийняття ним рішень при виконанні службових обов'язків.

З'ясовано, що організаційна незалежність має прояв у тому, що хоча система органів прокуратури визначена законом, проте структура цих органів визначається незалежно від інших державних органів. Так само це стосується і призначення та звільнення керівників прокурорських органів (винятком у цьому разі є призначення на посаду та звільнення Генерального прокурора). Організаційна незалежність пов'язана з тим, що органи прокуратури не належать до складу системи інших державних органів та не підпорядковуються їм, навіть з урахуванням Закону про внесення змін до Конституції України від 2 червня 2016 р., відповідно до якого статті про прокуратуру містяться у розділі «Правосуддя»; проте питання щодо підпорядкування прокуратури органам судової гілки влади не порушується. Організаційна незалежність має прояв також і в процесі створення або ліквідації органу прокуратури, оскільки, на відміну від попереднього законодавства, коли це залежало від волі однієї особи – Генпрокурора, на теперішній час це можливо лише шляхом внесення змін до Закону України «Про прокуратуру».

Зазначено, що функціональна сторона незалежності прокуратури полягає у тому, що рішення та дії прокурорів можуть прийматися самостійно та не потребують затвердження з боку інших органів або установ, хоча і слід мати на увазі, що прокурори можуть звертатися до слідчих суддів стосовно надання дозволу на здійснення окремих

слідчих (розшукових) дій. Проте і в цьому разі прокурори цілком самостійно приймають рішення про погодження подань слідчих чи самостійного звернення до слідчого судді. Так само і у разі затвердження обвинувального акта прокурор самостійно та незалежно від інших органів державної влади приймає рішення щодо його затвердження та подальшого відстоювання у суді обвинувальної тези.

Виокремлено такі визначальні риси засади незалежності прокуратури: історична обумовленість, нормативність, загальновизнаність, найзагальніший та основоположний характер, універсальність, комплексність та системність.

У *підрозділі 2.3. «Міжнародно-правові стандарти незалежності прокуратури»* зазначено, що забезпечення незалежності прокуратури набуло відображення у численних міжнародно-правових нормах. Указано, що слід говорити про інтернаціоналізацію стандартів функціонування прокуратури, а засада незалежності прокурорів на міжнародному рівні розглядається паралельно із засадою незалежності усієї прокуратури та окремо взятих прокурорів.

Положення правових актів міжнародного характеру дозволяють виокремити такі критерії оцінки наявності незалежності прокуратури: рівень забезпечення гарантій незалежності прокуратури; засади призначення на посади, переміщення та звільнення прокурорських працівників; суб'єкт призначення та звільнення; строки перебування прокурорських працівників на посаді; захист прокуратури від втручання в її функціонування з боку інших державних та недержавних суб'єктів; незалежність прокурорських працівників всередині прокурорської системи, рівень забезпечення соціальних та інших гарантій захисту прокурорів.

Розділ 3 «Гарантії реалізації засади незалежності прокуратури та шляхи їх удосконалення» містить три підрозділи, у кожному з яких висвітлено окремі аспекти забезпечення реалізації досліджуваної засади організації та діяльності прокуратури.

У *підрозділі 3.1. «Забезпечення дотримання професійних стандартів діяльності прокурорів у контексті незалежності прокуратури»* розглянуто питання гарантування засади незалежності при здійсненні добору прокурорів, а також при притягненні їх до відповідальності.

Зазначено, що аналіз нового законодавства про прокуратуру дозволяє зробити висновок, що запроваджений порядок зайняття посади прокурора багато в чому є аналогічним порядку зайняття посади професійного судді, що є виправданим в умовах реалізації ідеї з наближення правового статусу прокурорів до правового статусу суддів.

Зазначено, що ст. 30 Закону «Про прокуратуру» визначено перелік документів, які подаються до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії

прокурорів (далі – КДКП) для участі у конкурсному заміщенні посади прокурора. Свого часу, під час проведення добору на посади суддів, виникла ситуація, за якої у військкоматах по всій країні не вистачало бланків військових квитків, а оперативно забезпечити військкомати необхідною кількістю цих документів не було змоги. Внаслідок цього окремих кандидатів з формальних причин не було допущено до складання кваліфікаційного іспиту. Зважаючи на це, з метою уникнення аналогічних проблем при доборі прокурорів запропоновано п. 7 ч. 1 ст. 30 викласти у такій редакції: «копію військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних) або документа, що його замінює».

Зазначено, що відповідно до положень Закону України «Про прокуратуру» після складення іспиту та проходження спеціальної перевірки особа має пройти протягом одного року спеціальну підготовку в Національній академії прокуратури України. Оскільки це потребує значних матеріальних витрат, запропоновано передбачити можливість проходження такої підготовки не лише у м. Київ, але й в регіональних центрах за зразком Національної школи суддів України. У такому разі кандидат на посаду прокурора не повинен цілий рік мешкати у столиці та матиме змогу пройти спеціальну підготовку якнайближче до постійного місця проживання.

Проаналізовано перелік підстав для притягнення до дисциплінарної відповідальності, який системно не узгоджується із змістом присяги та переліком визначених обов'язків прокурорів, у зв'язку з чим запропоновано до передбаченого у ст. 36 Закону України «Про прокуратуру» тексту присяги додати пункт такого змісту: «поважати незалежність інших прокурорів». Зазначено, що важливим елементом формування якісно нового кадрового складу прокуратури є механізм притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності із забезпеченням гарантій захисту від необґрунтованого притягнення до такої відповідальності, що запропоновано розглядати як складову засади незалежності прокуратури.

Зазначено, що відповідно до ч. 1 ст. 46 Закону України «Про прокуратуру» секретаріат КДКП у день надходження скарги (заяви) зобов'язаний зареєструвати її та за допомогою автоматизованої системи визначити члена КДКП для вирішення питання щодо відкриття дисциплінарного провадження. Водночас підкреслено, що питання щодо підстав і порядку їх перерозподілу чинним законодавством не врегульовано.

З метою підвищення рівня незалежності перелік прав прокурора, стосовно якого розглядається питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності, та його представника, передбачених ст. 47 Закону України «Про прокуратуру», запропоновано доповнити правом прокурора на користування професійною правничою допомогою. З метою усунення сумнівів щодо невинуватості прокурора або його непричетності

до дисциплінарного проступку запропоновано закріпити право пройти за власним бажанням перевірку на поліграфі; водночас доведено, що відмова від проходження такої перевірки не повинна розглядатися як свідчення стосовно винуватості особи.

У *підрозділі 3.2. «Забезпечення незалежності Генерального прокурора при здійсненні ним повноважень»* зазначено, що Генеральний прокурор відіграє важливу роль у функціонуванні прокурорської системи, а, отже, питання забезпечення його незалежності тісно пов'язане з реалізацією засади незалежності прокуратури в цілому.

Охарактеризовано гарантії діяльності Генерального прокурора: 1) гарантії щодо незалежності (самостійності); 2) гарантії щодо політичної нейтральності; 3) гарантії щодо особистої безпеки. Зазначено, що встановлення чіткого законодавчого переліку вимог до Генерального прокурора слід розглядати як умову зведення суб'єктивізму при призначенні особи до мінімуму, що сприятиме у подальшому незалежності керівника прокурорської системи у процесі здійснення професійних обов'язків. У цьому контексті запропоновано п. 2 ч. 3 ст. 40 Закону України «Про прокуратуру» викласти так: «має стаж роботи у галузі права не менше 10 років, з яких не менше 5 років – на посаді прокурора». Таке уточнення має бути запорукою того, що на чолі прокурорської системи перебуватиме особа, яка ознайомлена із специфікою функціонування прокурорської системи та управління нею.

У світлі внесення змін до Конституції України в частині здійснення правосуддя та актуалізації питань стосовно віднесення прокуратури до судової гілки влади указано на доцільність висунення такої вимоги до Генерального прокурора, як встановлення для нього так званого «цензу осідлості», тобто визначення обов'язкового терміну проживання на території України перед призначенням на таку важливу та впливову посаду.

З метою забезпечення політичної нейтральності запропоновано ст. 40 Закону України «Про прокуратуру» доповнити положенням такого змісту: «не може бути призначена на посаду Генерального прокурора особа, яка впродовж двох років до подання заяви на участь у конкурсі на зайняття цієї посади, незалежно від тривалості, належала до складу керівних органів політичної партії або знаходилася у трудових чи інших договірних відносинах із політичною партією», що слід розглядати як додаткову гарантію його незалежності.

Доведено, що вагомою гарантією незалежності Генпрокурора має бути встановлення чітких підстав і порядку притягнення його до юридичної відповідальності.

У *підрозділі 3.3. «Роль органів прокурорського самоврядування у забезпеченні реалізації засади незалежності прокуратури»* досліджено проблемні питання реалізації повноважень органів прокурорського самоврядування. Зазначено, що прокурорське самоврядування здійснює низку функцій, серед яких, насамперед, виокремлено функцію управління

внутрішньою діяльністю прокуратури, що впливає з наведеного у ч. 1 ст. 65 Закону України «Про прокуратуру» визначення. Досліджено коло суб'єктів прокурорського самоврядування (Всеукраїнська конференція працівників прокуратури та Рада прокурорів України), водночас суб'єктами самоврядування запропоновано вважати і окремих прокурорів, навіть у тих випадках, коли їх участь у самоврядуванні мала вираження виключно у присутності на засіданнях органу прокурорського самоврядування та голосуванні. Під прокурорським самоврядуванням запропоновано також розуміти і реальне прийняття його суб'єктами рішень із внутрішньої діяльності прокуратури та їх фактичне втілення у життя.

Зазначено, що ст. 66 чинного Закону «Про прокуратуру» 2014 р. не передбачає функціонування такого органу прокурорського самоврядування, як збори місцевих, регіональних прокуратур та Генеральної прокуратури, а отже, і не визначено склад та повноваження такого органу прокурорського самоврядування. Натомість зазначено, що ст. 69 Закону не лише на нього вказує, але й визначає повноваження з обрання делегатів на Всеукраїнську конференцію працівників прокуратури та порядок проведення таких зборів (ч.ч. 2, 3 ст. 69).

Доведено недоцільність обмеження ролі зборів прокурорів виключно обранням делегатів та обґрунтовано надання більш широкого кола повноважень, насамперед, у сфері забезпечення незалежності прокурорів. У зв'язку із цим у ст. 66 запропоновано передбачити збори прокурорів як орган прокурорського самоврядування, а до кола повноважень додатково зарахувати такі: а) організація виконання заходів щодо забезпечення незалежності прокуратури і прокурорів, вироблених органами прокурорського самоврядування вищого рівня; б) розгляд звернень прокурорів про випадки посягання на їх незалежність та звернення із цих питань до органів державної влади та органів місцевого самоврядування відповідного рівня.

Доведено необхідність визначення в Законі «Про прокуратуру» положення, що формою звернення Ради прокурорів України до відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування має бути подання. При цьому обґрунтовано потребу закріплення положення, щодо того, що за залишення звернень Ради прокурорів України, особливо тих, що містять повідомлення про посягання на незалежність прокурорів, без розгляду або надання недостовірних відомостей, має наслідком притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності у порядку, встановленому чинним законодавством України.

Указано на доцільність надання права вищим органам прокурорського самоврядування офіційно звертатися до суб'єктів законодавчої ініціативи, насамперед, до Верховної Ради України та Президента України, з пропозиціями стосовно удосконалення законодавства про організацію та діяльність прокуратури, особливо стосовно підвищення рівня забезпечення її незалежності.

ВИСНОВКИ

У дисертації зроблено такі висновки та пропозиції.

1. Встановлено, що дослідження засад організації та діяльності прокуратури, серед яких і засада незалежності, було започатковано в Російській Імперії, з певними особливостями продовжено за радянських часів історії України, значне поживлення наукових пошуків у цій сфері спостерігається після здобуття Україною незалежності. Доведено, що науковий пошук у цій сфері було обумовлено особливостями соціального та політичного устрою на різних етапах розвитку суспільства.

2. Визначено історичні етапи та тенденції запровадження засади незалежності прокуратури. Засада незалежності прокуратури в Україні пройшла чотири основні етапи розвитку: 1) законодавче закріплення засади незалежності спочатку фіскалів, а згодом – і прокуратури (від XVIII ст. – до 1917 р.); 2) засада незалежності прокуратури за радянського періоду (від 1922 – до 1991 рр.); 3) засада незалежності прокуратури у період незалежності України (від 1991 р. – до теперішнього часу). На останньому етапі слід виокремити період від 14 жовтня 2014 р., оскільки із прийняттям нового Закону України «Про прокуратуру» було закріплено внутрішню незалежність прокурорів, тобто їх незалежність від втручання в діяльність з боку інших прокурорів та керівництва прокуратури. Доведено, що із самого початку запровадження у XVII ст. спершу інституту фіскалів, а згодом – і прокуратури, відстоювалася ідея щодо їх незалежності та створення механізму гарантій її забезпечення. На цих позиціях прокуратура проіснувала до 1917 р., коли її, як інститут царизму, було ліквідовано. Після відновлення прокуратури у 20-х рр. XX ст. її незалежність спочатку взагалі не закріплювалася, а згодом – хоч і проголошувалася в законодавстві, проте це мало декларативний характер, особливо в умовах керівної ролі комуністичної партії. У прийнятому Законі «Про прокуратуру» 1991 р. було закріплено засаду незалежності прокуратури та наповнено її порівняно з попередніми періодами реальним змістом, проте лише після оновлення у 2014 р. законодавства про прокуратуру було закріплено внутрішню незалежність прокурорів.

3. Виокремлено визначальні риси засади незалежності прокуратури: історична обумовленість, нормативність, загальновизнаність, найзагальніший та основоположний характер, універсальність, комплексність та системність.

4. Доведено необхідність закріплення засади незалежності прокуратури безпосередньо у ст. 1311 Конституції України та запропоновано ч. 3 цієї статті викласти у такій редакції: «Організація та діяльність прокуратури є незалежною, що передбачає існування гарантій від незаконного політичного, матеріального або іншого впливу

на прокурора щодо прийняття ним рішень при виконанні службових обов'язків».

5. Запропоновано незалежність прокуратури розглядати за такими критеріями: 1) об'єктивний, який передбачає створення в державі таких умов функціонування прокуратури, що мінімізують можливості незаконного втручання; 2) суб'єктивний, який, у свою чергу, поділяється на два підвиди: а) внутрішній – прокурори повинні почувати себе незалежними при здійсненні покладених на них завдань; б) зовнішній – громадяни повинні бути переконані у тому, що органи прокуратури функціонують без незаконного впливу на їх організацію та діяльність.

6. Встановлено, що слід вести мову про інтернаціоналізацію стандартів функціонування прокуратури, а засада незалежності прокурорів на міжнародному рівні розглядається паралельно із засадою незалежності усієї прокуратури та окремо взятих прокурорів.

7. Зазначено, що система добору прокурорських кадрів, у тому числі й на адміністративні посади, та притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності мають розглядатися через призму забезпечення засади незалежності прокуратури та прокурорів. З метою уточнення передбаченого у ст. 30 Закону України «Про прокуратуру» переліку документів, які особа повинна подати до КДКП для участі у конкурсному заміщенні посади прокурора, запропоновано п. 7 ч. 1 цієї статті викласти у такій редакції: «копію військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних) або документа, що його замінює». Обґрунтовано пропозицію щодо доцільності встановлення можливості проходження спеціальної підготовки не лише у м. Київ, але й у т.зв. регіональних центрах за зразком Національної школи суддів України. Доведено неузгодженість підстав для притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності із змістом присяги та переліком визначених обов'язків прокурорів та запропоновано до передбаченого у ст. 36 Закону України «Про прокуратуру» тексту присяги додати пункт такого змісту: «поважати незалежність інших прокурорів». Обґрунтовано потребу доповнення переліку прав прокурора, передбаченого ст. 47 Закону України «Про прокуратуру», пунктом такого змісту: «право прокурора на користування професійною правничою допомогою». З метою усунення сумнівів щодо невинуватості прокурора або його непричетності до дисциплінарного проступку запропоновано закріпити його право пройти за власним бажанням перевірку на поліграфі; водночас підкреслено, що в законодавстві має бути застереження, що відмова від проходження такої перевірки не має розглядатися як свідчення стосовно винуватості особи.

8. Доведено, що Генеральний прокурор відіграє важливу роль у функціонуванні прокурорської системи, а отже, питання забезпечення його незалежності тісно пов'язане з реалізацією засади незалежності

прокуратури в цілому та кожного прокурора. Охарактеризовано гарантії діяльності Генерального прокурора щодо: 1) незалежності (самостійності); 2) політичної нейтральності; 3) особистої безпеки. Визнано за доцільне у Законі України «Про прокуратуру» уточнити перелік вимог до кандидата на посаду Генерального прокурора, встановивши такі: неналежність до політичних партій чи блоків протягом останніх двох років перед призначенням на посаду, обов'язковість проживання на території України перед призначенням, наявність вищої юридичної освіти, стажу роботи на адміністративних посадах в органах прокуратури.

9. Досліджено коло суб'єктів прокурорського самоврядування (Всеукраїнська конференція працівників прокуратури та Рада прокурорів України) та запропоновано суб'єктами самоврядування вважати і окремих прокурорів, навіть у тих випадках, коли їх участь у самоврядуванні має вираження виключно у присутності на засіданнях органу прокурорського самоврядування та голосуванні. Обґрунтовано потребу розширення закріпленого у ст. 65 Закону України «Про прокуратуру» переліку органів прокурорського самоврядування, до якого запропоновано зараховувати збори прокурорів.

10. Запропоновано розширити коло визначених ст. 66 Закону України «Про прокуратуру» повноважень зборів прокурорів, надавши їм, окрім обрання делегатів на Всеукраїнську конференцію працівників прокуратури, додатково такі повноваження: організація виконання заходів щодо забезпечення незалежності прокуратури і прокурорів, вироблених органами прокурорського самоврядування вищого рівня; розгляд звернень прокурорів про випадки посягання на їх незалежність та звернення із цих питань до органів державної влади та органів місцевого самоврядування відповідного рівня.

11. Обґрунтовано потребу розширення повноважень Всеукраїнської конференції працівників прокуратури у частині не лише прийняття Кодексу професійної етики та поведінки працівників прокуратури, але й затвердження роз'яснень щодо практичного застосування окремих його положень, обговорення актуальних проблем організації і діяльності прокуратури. Доведено потребу закріплення у Кодексі України про адміністративні правопорушення норми, що за залишення звернень Ради прокурорів України, особливо тих, що містять повідомлення про посягання на незалежність прокурорів, без розгляду або за надання недостовірних відомостей, має встановлюватися відповідальність у порядку, встановленому чинним законодавством України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у фахових виданнях:

1. Добровольський Д.М. Історія становлення принципу незалежності прокуратури у XVIII – на початку XX ст. / Д.М. Добровольський // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. – 2014. – № 4(1). – С. 44–51.
2. Добровольський Д.М. Проблеми реалізації принципу незалежності прокуратури за радянських часів / Д.М. Добровольський // Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право». – 2015. – № 2. – С. 284–289.
3. Добровольський Д.М. Перспективи вдосконалення законодавчих вимог до Генерального прокурора України / Д.М. Добровольський // Юридичний вісник. – 2016. – № 1. – С. 52–56.
4. Добровольський Д.М. Проблеми реалізації гарантій незалежності прокурорів: окремі питання / Д.М. Добровольський // Юридичний вісник. – 2016. – № 2. – С. 226–232.
5. Добровольський Д.М. Роль органів прокурорського самоврядування у забезпеченні реалізації принципу незалежності прокуратури / Д.М. Добровольський // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція : зб. наук. праць / Міжнар. гуманіт. ун-т. – О. : МГУ, 2016. – № 19. – С. 140–143.
6. Добровольський Д.М. Международно-правовые стандарты реализации принципа независимости прокуратуры / Д.М. Добровольский // Научно-практическое правовое издание Республики Молдова «Национальный юридический журнал: теория и практика». – 2015. – № 4. – С. 11–15.

Публікації апробаційного характеру:

7. Добровольський Д.М. Зміст незалежності як принципу організації та діяльності прокуратури в Україні / Д.М. Добровольський // Правове життя сучасної України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. ювілею академіка С.В. Ківалова (м. Одеса, 16–17 травня 2014 р.). – Т. 1 / відп. ред. д-р юрид. наук. проф. В.М. Дрьомін // Національний університет «Одеська юридична академія». – О. : Юрид. л-ра, 2014. – С. 230–232.
8. Добровольський Д.М. Принцип партійного контролю в контексті незалежності прокуратури за радянських часів / Д.М. Добровольський // Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15–16 травня 2015 р.) : у 2 т. – Т. 2 / відп. ред. М.В. Афанасьєва. – О. : Юрид. л-ра, 2015. – С. 160–162.

9. Добровольський Д.М. Визначальні риси принципу незалежності прокуратури / Д.М. Добровольський // Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 20 травня 2016 р.) : у 2 т. – Т. 2 / відп. ред. М. В. Афанасьєва. – О. : Юрид. л-ра, 2016. – С. 165–166.

АНОТАЦІЯ

Добровольський Д.М. Незалежність як засада організації та діяльності органів прокуратури. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.10 – судоустрій; прокуратура та адвокатура. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2017.

Дисертація є першим в Україні комплексним монографічним дослідженням засади незалежності прокуратури, здійсненим після прийняття Закону України «Про внесення змін до Конституції України в частині здійснення правосуддя». Сформульовано поняття й окреслено характерні ознаки засади незалежності прокуратури, визначено історичні етапи її становлення. Зроблено висновок щодо інтернаціоналізації стандартів функціонування прокуратури, серед яких важливе місце посідає засада незалежності. Окреслено основні проблеми та пріоритетні напрямки забезпечення гарантій реалізації засади незалежності прокуратури, серед яких виокремлено такі: забезпечення незалежності прокуратури при формуванні її кадрового складу та притягненні прокурорів до відповідальності, забезпечення незалежності Генерального прокурора, посилення ролі органів прокурорського самоврядування. Запропоновано напрями удосконалення законодавства про прокуратуру та поточні зміни і доповнення до нього.

Ключові слова: прокуратура, незалежність, засади організації та діяльності, Генеральний прокурор, прокурорське самоврядування, добір прокурорів, дисциплінарна відповідальність прокурорів, гарантії діяльності.

АННОТАЦИЯ

Добровольский Д.М. Независимость как основа организации и деятельности органов прокуратуры. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.10 – судоустройство; прокуратура и адвокатура. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2017.

Диссертационная работа является первым монографическим исследованием, в котором с учетом внесенных изменений в Конституцию Украины, обновления законодательства о прокуратуре и других нормативно-правовых актов в комплексе освещаются организационные и функциональные вопросы реализации основы независимости прокуратуры.

Проанализированы исторические аспекты возникновения, становления и развития правовых учений о независимости прокуратуры, осуществлена их периодизация. Определено понятие и выделены характерные признаки основы независимости прокуратуры: историческая обусловленность, нормативность, общепризнанность, общий и основополагающий характер, универсальность, комплексность и системность.

Сделан вывод о том, что независимость прокуратуры необходимо рассматривать в соответствии с такими критериями: 1) объективный, который предусматривает создание в государстве таких условий функционирования прокуратуры, которые минимизируют возможность незаконного вмешательства; 2) субъективный, который, в свою очередь, делится на два подвида: а) внутренний – прокуроры должны чувствовать себя независимыми при осуществлении возложенных на них задач; б) внешний – граждане должны быть уверены в том, что органы прокуратуры функционируют без незаконного влияния на их организацию и деятельность.

Проанализирован механизм подбора прокурорских кадров, в том числе и на административные должности, а также механизм привлечения прокуроров к дисциплинарной ответственности. Аргументирована необходимость уточнения порядка прохождения специальной подготовки в Национальной академии прокуратуры Украины и дополнения перечня прав прокурора, привлекаемого к дисциплинарной ответственности.

Охарактеризованы гарантии деятельности Генерального прокурора: гарантии его независимости, политической нейтральности, личной безопасности. Аргументирована необходимость уточнения и дополнения перечня требований к кандидату на должность Генпрокурора: непринадлежность к политическим партиям или блокам в течение последних двух лет перед назначением на должность, обязательность проживания на территории Украины перед назначением, наличие высшего юридического образования и наличие стажа работы на административных должностях в органах прокуратуры.

Рассмотрена система органов прокурорского самоуправления, предложено включить в нее собрания прокуроров и расширить круг их полномочий, предоставив дополнительно такие: организация исполнения мероприятий по обеспечению независимости прокуратуры и прокуроров, разработанных органами прокурорского самоуправления высшего уровня; рассмотрение обращений прокуроров о случаях посягательства на их

независимость и обращение по этим вопросам в органы государственной власти и органы местного самоуправления соответствующего уровня.

Подготовлены рекомендации и предложения по внесению изменений в Конституцию Украины и Закон Украины «О прокуратуре» относительно реализации основы независимости прокуратуры.

Ключевые слова: прокуратура, независимость, принципы организации и деятельности, Генеральный прокурор, прокурорское самоуправление, подбор прокуроров, дисциплинарная ответственность прокуроров, гарантии деятельности.

SUMMARY

Dobrovolskyi D.M. Independence as a basis for organization and functioning of state prosecution bodies. – Manuscript.

The thesis for the degree of candidate of legal sciences, speciality 12.00.10 – judiciary, prosecution service and advocacy). – National University «Odessa Law Academy», Odessa, 2017.

The thesis is the first in Ukrainian science complex monographic research of prosecution service bases, accomplished after enactment of the amendments to the Constitution in respect to judicial system. The author formulates notion and outlines bases of prosecution service independence, provides periodization of its evolution. The conclusion is made about international nature of prosecutorial activity standards, where the basis of independence holds a crucial position. The author outlines basic problems and priority directions to sustain guaranties of independence of the prosecution service in a process of staff enrollment and in cases when its employees encounter liability, issues of Prosecutor general independence, and actual aspects of self management of the system. As a result, there were formulated proposals to amend legislation on the prosecution service.

Keywords: prosecution service, independence, basis for organization and functioning, Prosecutor general, self management of the prosecution service, staff enrollment, disciplinary liability, guaranties for prosecution service activities.

Підписано до друку 20.04.2017.
Формат 60х90/16. Ум.-друк. арк. 0,9. Наклад 100 прим.

Видавець і виготовлювач ІПП «Фенікс»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.2002 р.
65009, м. Одеса, вул. Зоопаркова, 25. Тел. 7777-591.